

Sygn. akt VI GC 465/16/3

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 stycznia 2017 r.

Sąd Rejonowy w Tychach Wydział VI Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Jolanta Brzęk

Protokolant: Katarzyna Ryguła

po rozpoznaniu w dniu 22 grudnia 2016 r. w Tychach

na rozprawie

sprawy z powództwa: Bombardier T. (...) (...) Sp. z o.o. w K.

przeciwko: A. D.

o zapłatę

1) uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda Bombardier T. (...) (...) Sp. z o.o. w K. umowę sprzedaży nieruchomości gruntowej położonej w B. przy ul. (...) dla której prowadzona jest księga wieczysta przez Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Będzinie o nr. (...) zawartą w formie aktu notarialnego w dniu 25 czerwca 2015 roku pomiędzy (...) Sp. z o.o. w T. a pozwanym A. D. przed notariuszem T. G. w repertorium A numer (...) nabytą od Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w T. aktem notarialnym w dniu 23 czerwca 2015 roku (Repertorium A numer (...)), któremu to powodowi przysługują wobec dłużnika Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w T. wierzytelności:

- w wysokości 481 805,88 zł. (czteryście osiemdziesiąt jeden tysięcy osiemset pięć złotych osiemdziesiąt osiem groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 grudnia 2014 roku oraz z kosztami procesu wynikającą z nakazu zapłaty Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie o sygn. akt VI Nc-e 545700/15 z dnia 16 kwietnia 2015 roku, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności;

- w wysokości 143 812, 29 zł (sto czterdzieści trzy tysiące osiemset dwanaście złotych dwadzieścia dziewięć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2014 roku oraz z kosztami procesu wynikającą z nakazu zapłaty Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie o sygn. akt VI Nc-e 545699/15 z dnia 09 kwietnia 2015 roku, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności;

2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4 888 zł (cztery tysiące osiemset osiemdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania .

SSR Jolanta Brzęk

Sygn. akt VI GC 465/16/3

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 17 września 2015 r. powód Bombardier T. (...) (...) Sp. z o.o. z siedzibą K. wniósł do Sądu Okręgowego w Katowicach Wydział XIV Gospodarczy o uznanie za bezskuteczne wobec niego czynności prawnych, tj. umów sprzedaży nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) zawartych w drodze aktów notarialnych przed notariuszem T.

G., prowadzącym Kancelarię Notarialną w K., ul. (...), o numerach rep. A (...) i (...), których stronami byli: pierwszej - Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w (...) Sp. z o.o. w T., a drugiej - (...) Sp. z o.o. w T. i A. D., celem ochrony przysługującej powodowi wierzytelności w wysokości 143.812,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2014 r. i kosztami procesu w kwocie 5.398 zł oraz 481.805,88 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 grudnia 2014 r. i kosztami procesu w kwocie 13.223 zł zasądzonych na rzecz powoda od Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. nakazami zapłaty w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie z dnia 9 kwietnia 2015 r. i 16 kwietnia 2015 r., którym nadano klauzulę wykonalności.

W uzasadnieniu wskazał, że powód sprzedawał dłużnikowi Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w T. towary, za które należność dłużnik uregulował jedynie częściowo. We wskazanych wyżej nakazach zapłaty Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie nakazał dłużnikowi, aby zapłacił powodowi kwotę 143.812,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2014 r. i kosztami procesu w kwocie 5.398 zł oraz kwotę 481 805,88 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 grudnia 2014 r. i kosztami procesu w kwocie 13.223 zł. Dłużnik nie zapłacił dobrowolnie zasądzonych należności, dlatego powód na wniosek z czerwca 2015 r. wszczął postępowania egzekucyjne, w trakcie których wyegzekwował kwotę 4.547,96 zł. Postępowania te jednak nie mają szans na wyegzekwowanie kwot wyższych niż 40.000 zł. Dłużnik w dniu 23 czerwca 2015 r. sprzedał osobie trzeciej nieruchomość położoną w B. przy ul. (...), a następnie osoba ta sprzedała nieruchomość A. D.. Powód wskazał, że nie jest w stanie stwierdzić, czy cena sprzedaży nieruchomości była ceną rynkową i co stało się z uzyskanymi tą drogą pieniędzmi u dłużnika Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. Wedle informacji powoda pozwany A. D. jest jedynym udziałowcem Przedsiębiorstwa (...) sp. z o.o. i pozostaje z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych. W ocenie powoda sprzedaż nieruchomości przez dłużnika została dokonana z pokrzywdzeniem powoda, albowiem skutek tej czynności dłużnik stał się bardziej niewypłacalny. Aktywa pozyskane ze sprzedaży nieruchomości nie poszły w żaden sposób na zaspokojenie wierzytelności powoda. Zdaniem powoda wszelkie działania dłużnika miały na celu pokrzywdzenie wierzyciela, miał on bowiem świadomość istnienia wierzytelności zasądzonej w opisanych wyżej nakazach zapłaty.

W odpowiedzi na pozew pozwany A. D. w pierwszej kolejności podniósł zarzut niewłaściwości rzeczowej i wniósł o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Tychach. Pozwany nadto zakwestionował wartość przedmiotu sporu. Wskazał, że wartość nieruchomości podana w pozwie jest rażąco wygórowana. Podniósł, że jej wartość wynosi 49 420,00 zł lub mniej, co potwierdza przedłożony przez niego operat szacunkowy sporządzony w kwietniu 2015 r. przez uprawnionego rzeczoznawcę majątkowego. Zdaniem pozwanego oszacowana wartość jest maksimum tego, na ile można ją wycenić. Pozwany w dalszej części uzasadnienia potwierdził, że w dniu 25 czerwca 2015 r. zakupił sporną nieruchomość dla potrzeb swojej działalności gospodarczej od (...) Sp. z o.o. w T. na mocy aktu notarialnego sporządzonego przed notariuszem T. G. w K.. Dalej wskazał, że wiadomym mu było również, iż Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o., które było wcześniej właścicielem nieruchomości przy ul. (...) w B., wobec utraty płynności finansowej 11 marca 2015 r. trwale zaprzestało płacenia wierzytelności i zgłosiło wniosek o ogłoszenie upadłości do Sądu Rejonowego w Katowicach.

Podkreślił pozwany, że o fakcie zgłoszenia tego wniosku, w przeciągu kilku dni od złożenia wniosku, pisemnie zawiadomieni zostali wszyscy wierzyciele widniejący w księgach Przedsiębiorstwa, których należności nie były kwestionowane. Wyjaśnił, że w tym zakresie sytuacja Przedsiębiorstwa jest i była mu znana, jak również ta okoliczność, iż wobec reakcji otoczenia Przedsiębiorstwa (utrata części kontrahentów, natychmiastowe pogorszenie warunków płatniczych, odejścia pracowników) sytuacja finansowa tej spółki nie poprawiła się ani w ciągu następnych trzech i pół miesiąca (tj. do chwili zakupu przez niego nieruchomości 25 czerwca 2015 r.), ani do chwili obecnej, a wręcz przeciwnie- ulegała i ulega dalszemu, systematycznemu pogorszeniu. Dalej pozwany zaprzeczył jakoby był jedynym współnikiem Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. Wyjaśnił, że zarówno obecnie, jak i na dzień 25 czerwca 2015 r. posiadał jedynie część udziałów w Przedsiębiorstwie, w składzie którego w Zarządzie na dzień 25 czerwca 2015 r. w rejestrze KRS widniał jego syn M. D. oraz M. W.. Pozwany nadto zaprzeczył, że czynność dokonana 25 czerwca 2015 r. (zakup nieruchomości od (...) sp. z o.o.) była dokonana „z pełną świadomością pokrzywdzenia wierzyciela” i „dokonana z góry” powziętym zamiarem wyzbycia się majątku dłużnej spółki”. Podniósł, że zakupił nieruchomość przy ul. (...) w B. ponieważ leży ona przy innych działkach stanowiących jego własność (nr KW- (...), nr działki (...)) i w ten sposób

ma lepsze możliwości jej wykorzystania niż nabywca który kupiłby jedynie samą tę nieruchomość. Dalej wskazał, że nie mu nie wiadomo na temat bezprawności czy niezgodności z prawem umowy nabycia tej nieruchomości przez (...) Sp. z o.o. w dniu 23 czerwca 2015 r. W ocenie pozwanego zatem nie może być mowy o jakimkolwiek pokrzywdzeniu przez niego wierzyciela.

Postanowieniem z dnia 29 lutego 2016 r. Sąd Okręgowy w Katowicach Wydział XIV Gospodarczy w sprawie o sygn. akt GC478/15/SK ustalił wartość przedmiotu sporu na kwotę 49 420,00 zł oraz stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową i sprawę przekazał do rozpoznania do tut. Sądu.

Sąd ustalił, co następuje:

Powód, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej sprzedawał dłużnikowi - Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w T. towary - na podstawie zamówienia nr (...). Łącznie powód sprzedał w ten sposób dłużnikowi - Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w T. towary za 1 390.892,62 zł. Dłużnik uregulował wyłącznie częściowo swoje zobowiązania z tego tytułu wobec powoda. Pomimo wezwania dłużnika - Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T. do zapłaty, dłużnik nie zapłacił należności wobec powoda. W związku z powyższym powód skierował przeciwko dłużnikowi sprawę na drogę postępowania sądowego.

Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny w dniu 9 kwietnia 2015 roku oraz w dniu 16 kwietnia 2015 roku po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w elektronicznym postępowaniu upominawczym pozwu wniesionego w dniu 24 marca 2015 roku przez Powoda nakazał dłużnikowi - Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w T. w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu zapłacić Powodowi kwotę wierzytelności w wysokości 143.812,29 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2014 r. oraz kosztami procesu w kwocie 5 398,00 zł i 481.805,88 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 grudnia.2014 r. oraz kosztami procesu w kwocie 13.223,00 zł. Nakaz zapłaty został skutecznie doręczony stronom postępowania i z uwagi na to, że nie został on skutecznie zaskarżony w ustawowym terminie, stał się prawomocny. Sąd postanowieniem z dnia 9 czerwca 2015 roku nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 9 kwietnia 2015 roku, sygn. akt VI Nc-e 5456699/15 oraz 17 czerwca 2015 roku nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 16 kwietnia 2015 roku, sygn. akt VI Nc-e 545700/15, na rzecz Powoda przeciwko dłużnikowi Przedsiębiorstwu (...) Sp. z o.o. w T.. Dłużnik nie zapłacił zasądzonych prawomocnymi orzeczeniami kwot dobrowolnie. Na wniosek Powoda wszczęta została egzekucja komornicza, która doprowadziła do wyegzekwowania kwoty 4 547,96 zł. Egzekucja została zawieszona

Dowód: Zamówienie nr (...) z dnia 05 marca 2014 r. (k.39), wezwanie od zapłaty z dnia 9 lutego 2015 r. (k.37), pozew (k.29-30, 31-32,33-34), Nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie sygnatura akt VI Nc-e 545700/15 z dnia 16 kwietnia 2015 r. (k.6), nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym w sprawie sygnatura akt VI Nc-e 545699/15 z dnia 9 kwietnia 2015 r. (k.7),Postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 9 kwietnia 2015 r., sygn.. akt VI Nc-e 545699/15 w dniu 9 czerwca 2015 r. (k.9), postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 16 kwietnia 2015 r., sygn. akt 545700/15 w dniu 17 czerwca 2015 r. (k.8), Akta egzekucyjne Sygn. Akt: Km 930/15 oraz Km 953/15 (w zał. do akt).

W dniu 23 czerwca 2015 roku, dłużnik - Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T. dokonał czynności prawnej - umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego (Repertorium A numer (...)) przed notariuszem T. G., prowadzącego Kancelarię Notarialną w K., ul. (...), (...)-(...) K., na mocy której dłużnik Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T. sprzedał (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. przedmiotową nieruchomość, tj. nieruchomość gruntową położoną w B. przy ul. (...) oznaczoną księgą wieczystą o nr (...) składająca się działki o nr (...).

W chwili dokonywania w/w czynności prawnej współnikiem spółki - Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T. był A. D.. Członkami zarządu spółki byli M. D. – prezes zarządu (Syn A. D.), W. A. - wiceprezes zarządu. Prokurentem w/w spółki był M. M. (1) (nr P. (...)). W chwili dokonywania przedmiotowej czynności prawnej członkiem zarządu spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. była A. M. – prezes zarządu. M. M. (1) oraz A. M. łączy związek małżeński zawarty w dniu 31 stycznia 1998 r. (numer aktu 45/98).

Dowód: K. B." Sp. z o.o. w T. (k.23-27), KW (k.15-22), (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. (135-138), P. SAD dla Anny M. (k.129-131), P. SAD dla Marka M. (k.132-134).

W dniu 25 czerwca 2015 roku, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. dokonała czynności prawnej - umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego (Repertorium A numer (...)) przed notariuszem T. G., prowadzącego Kancelarię Notarialną w K., ul. (...), (...)-(...) K., na mocy której (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. sprzedała A. D. przedmiotową nieruchomości, tj. nieruchomości gruntową położoną w B. przy ul. (...) oznaczoną w księdze wieczystej o nr (...) (nr działki (...)).

W/w czynność prawną w imieniu (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. dokonała A. M. (nr P. (...)) będąca prezesem jednoosobowego zarządu. A. D. (nr P. (...)) przedmiotową nieruchomości zakupił w związku z prowadzoną przez niego indywidualną działalnością gospodarczą. W chwili dokonywania w/w czynności prawnej A. D. był współnikiem spółki - Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T.. Strony aktu przyjęły cenę zakupu w/w nieruchomości na kwotę 36 500,00 zł.

Dowód: Akt N. (k.89-90v), K. B." Sp. z o.o. w T. (k.23-27), KW (k.15-22), (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. (135-138), P. SAD dla Anny M. (k.129-131), P. SAD dla Marka M. (k.132-134), (...) A. D. (k.28)

Powyższe ustalenia poczynione zostały w oparciu o powołane dowody z dokumentów, które Sąd uznał za wiarygodne w całości. Należy podkreślić, że powołana dokumentacja pomimo iż pochodziła z różnych źródeł przedstawiała spójny obraz przebiegu wydarzeń, który był prawdopodobny w świetle zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego.

Sąd oddalił wniosek o dowód z zeznań świadków M. W. oraz M. D. i A. M. oraz przesłuchania stron, oraz o dołączenie dalszych dokumentów w sprawie albowiem dowody te nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie. Okoliczności sprawy wykazane dokumentami nie wymagały poszerzania materiału dowodowego.

Sąd zważył, co następuje:

Zebrany materiał dowodowy dał Sądowi podstawę do przyjęcia, że stan faktyczny sprawy wypełnia wszystkie przesłanki art. 527 i 531 § 2 kc.

Zgodnie z treścią przepisu art. 527 § 1 k.c., gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, a osoba trzecia o tym wiedziała, lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. W myśl § 2-4 cyt. wyżej przepisu, czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż przed dokonaniem czynności. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze szkodą dla wierzycieli. Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli, korzyść majątkową uzyskał przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że było mu wiadome, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Celem instytucji skargi pauliańskiej określonej w art. 527 k.c. jest ochrona interesów wierzyciela na wypadek nielojalnego postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzbywa się składników swego majątku na rzecz osób trzecich lub majątek ten obciąża, zaciągając kolejne zobowiązania i w ten sposób stwarza lub pogłębia stan swojej niewypłacalności (M. Pyziak-Szafnicka [w:] System prawa prywatnego, t. 6, s. 1226 i nast.). Konstrukcja ochrony pauliańskiej opiera się na instytucji względnej bezskuteczności czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela. Czynność ta jest ważna w stosunku do całego otoczenia prawnego, nie wywiera tylko skutku wobec osoby, która dotknięta jest skutkami tej sankcji. Na podstawie wskazanego przepisu można wyróżnić następujące przesłanki skargi pauliańskiej:

1) istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności;

- 2) dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią;
- 3) dokonanie tej czynności przez dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela;
- 4) uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią;
- 5) działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Dla zastosowania skargi paulińskiej wszystkie powyższe przesłanki muszą wystąpić kumulatywnie, a ciężar ich wykazania co do zasady, zgodnie z regułą wyrażoną w art 6 k.c., spoczywa na wierzycielu, który jest uprawniony do zaskarżenia czynności prawnej dłużnika.

Ustawodawca w przepisie art. 527 § 3 i 4 k.c. ustanowił domniemania prawne, działające na korzyść wierzyciela występującego ze skargą paulińską. Jeżeli wierzyciel wykaże, że czynność prawna dokonana przez dłużnika przyniosła korzyść majątkową osobie pozostającej w bliskim z nim stosunku, bądź też przedsiębiorcy, domniemywa się, iż osoba ta wiedziała o świadomym pokrzywdzeniu wierzyciela przez dłużnika. Wskazane domniemanie jest domniemaniem usuwalnym, stąd też osoba trzecia może wykazywać, że mimo stosunku bliskości z dłużnikiem, bądź pozostawania w nim w stosunkach gospodarczych nie wiedziała o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.04.2008 r., V CSK 424/09, niepublikowany).

Czynność prawna dłużnika może być zaskarżona tylko wówczas, jeżeli została "dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli", przez co ustawa rozumie stan opisany w § 2 art. 527 k.c., czyli niewypłacalność względnie pogłębienie stanu niewypłacalności dłużnika. Chodzi tu najogólniej mówiąc, o aktualny brak możliwości wywiązania się z zobowiązań finansowych.

Warunkiem uwzględnienia powództwa opartego na art. 527 k.c. jest możliwe tylko w razie istnienia związku przyczynowego między zaskarżoną czynnością prawną a niewypłacalnością dłużnika (wyrok SN z dnia 6 maja 2016 r., I CSK 346/15).

Z kolei Art. 531 § 2 k.c. pozwala wierzycielowi wystąpić z roszczeniem o uznanie za bezskuteczną czynności prawnej dłużnika bezpośrednio przeciwko osobie, na rzecz której osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią, jeżeli osoba ta wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo jeżeli rozporządzenie było nieodpłatne. W doktrynie i orzecznictwie przyjmuje się, że osobą, na której rzecz rozporządzenie nastąpiło, w rozumieniu art. 531 § 2 k.c. jest nie tylko bezpośredni następca pod tytułem szczególnym osoby trzeciej ale też dalszy jej następca [tak M. S. Komentarz..., s. 621; wyrok SN z dnia 16 kwietnia 2002 r., V CKN 1446/2000, LEX nr 55167].

Powyższe potwierdza również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r. V CSK 667/14, który wskazuje, że w sytuacji gdy ktoś pozbywa się dóbr po to, by uniknąć spłaty zadłużenia, wierzyciel może pozwać ostatnią osobę, do której trafił składnik majątku. Musi jednak wykazać, że ta ostatnia czynność prawna została dokonana nieodpłatnie albo, że nabywca wiedział, że działa dla pokrzywdzenia wierzyciela (tak samo w wyroku SA w Poznaniu z dnia 15 października 2008 r., I ACa 418/08).

Należy również wyjaśnić, że możliwość dochodzenia roszczenia bezpośrednio przeciwko kontrahentowi osoby trzeciej jest prawem wierzyciela, nie zaś jego obowiązkiem, co wynika nie tylko z braku kategorię ustawowego odesłania go na drogę takiego procesu, ale również z wprowadzenia art. art. 531 § 2 k.c. przesłanek warunkujących skuteczność takiego powództwa (Wyrok SA w Gdańsku z dnia 24 lutego 2010 r., I ACa 10/10).

Bezspornym jest w niniejszej sprawie, że powód Bombardier T. (...) (...) Sp. z o.o. z siedzibą K. posiada wierzycelność wobec dłużnika Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T., a dłużnik miał pewną świadomość jej istnienia, ze względu na skierowane do niego wezwanie do zapłaty z dnia 9 lutego 2015 r., a następnie nakazów zapłaty. Nadto zebrany w

sprawie materiał dowodowy wskazuje również jednoznacznie, że egzekucja wobec dłużnika okazała się bezskuteczna, doprowadziła ona jedynie do wyegzekwowania kwoty 4 547,96 zł, i następnie została zawieszona.

Dalej, w okresie po powstaniu wierzytelności powoda i wszczęciu egzekucji, dłużnik - Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T. w dniu 23 czerwca 2015 roku, dokonał czynności prawnej - umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego (Repertorium A numer (...)) przed notariuszem T. G., prowadzącego Kancelarię Notarialną w K., ul. (...), (...)-(...) K., na mocy której sprzedał (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. przedmiotową nieruchomość, tj. nieruchomość gruntową położoną w B. przy ul. (...) oznaczoną księgą wieczystą o nr (...) składająca się z działki o nr (...).

Następnie dwa dni później, tj. w dniu 25 czerwca 2015 roku, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. dokonała czynności prawnej - umowy sprzedaży zawartej w formie aktu notarialnego (Repertorium A numer (...)) przed notariuszem T. G., prowadzącego Kancelarię Notarialną w K., ul. (...), (...)-(...) K., na mocy której (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. sprzedała pozwanemu A. D. przedmiotową nieruchomość, tj. nieruchomość gruntową położoną w B. przy ul. (...) oznaczoną księgą wieczystą o nr (...) (nr działki (...)).

(...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. uzyskał w ten sposób korzyść majątkową. Przyjmuje się przekonywująco, że osoba trzecia uzyskuje „korzyść majątkową” w rozumieniu art. 527 k.c. także wtedy, gdy płaci za rzecz nabytą od dłużnika cenę odpowiadającą wartości rynkowej tej rzeczy. W art. 527 k.c. nie chodzi o korzyść majątkową w sensie potocznym, utożsamianą np. z nabyciem rzeczy za cenę niższą od wartości tej rzeczy – w takim przypadku za „korzyść” uważa się różnicę między wartością rynkową rzeczy a zapłaconą ceną. Korzyścią majątkową w rozumieniu art. 527 k.c. jest nabycie przez osobę trzecią prawa majątkowego, przedstawiającego pewną wartość, przy czym drugorzędne znaczenie ma cena nabycia.

Z akt komorniczych wynika, że dokonano planu podziału kwot uzyskanych w wyniku egzekucji i w jej wyniku powodowi przyznano 0,90 zł. Ponadto z listy wynika, że Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T. ma 57 wierzycieli.

Na gruncie art. 527 k.c. czynność prawna dłużnika może zostać zaskarżona skargą pauliańską tylko wtedy, gdy została dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli. Zgodnie z art. 527 § 2 k.c. czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. W ocenie Sądu w wyniku dokonania zaskarżonych czynności prawnych dłużnik Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T. niewątpliwie pogłębił swój stan niewypłacalności.

Należy również zgodzić się z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 1999 r., I CKN 287/98, niepublikowany), że uzyskany przez dłużnika ekwiwalent musi być w namacalny sposób dostępny dla wierzycieli. Judykatura rozwija ten problem podnosząc, że ekwiwalentność świadczenia w czynności prawnej dokonanej przez dłużnika nie wyłącza możliwości uznania takiej czynności za zdziałaną z pokrzywdzeniem wierzycieli. W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2006 r. (III CSK 58/06) stwierdzono, że samo uzyskanie przez dłużnika ekwiwalentu rozporządzenia majątkowego od osoby trzeciej nie eliminuje stanu pokrzywdzenia wierzyciela, jeżeli nie miał on możliwości zaspokojenia chronionej wierzytelności z ekwiwalentu.

W okolicznościach faktycznych niniejszej sprawy, dłużnik z uzyskanych pieniędzy ze sprzedaży (jeśli faktycznie je w ogóle uzyskał) nie zaspokoił powoda.

Reasumując dotychczasowe rozważania stwierdzić należy, że dłużnik wyzbywając się określonej nieruchomości uniemożliwił przeprowadzenie egzekucji z uzyskanej kwoty, dokonał czynności prawnych z pokrzywdzeniem wierzyciela. Wskutek zawartej umowy niewątpliwie stał się niewypłacalny w wyższym stopniu.

Należy zauważyć, że w chwili zawierania przedmiotowych umów dłużnik posiadał wiedzę o wierzytelnościach powoda. Podkreślenia wymaga, że do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 k.c. wystarczy, by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności.

Okoliczności sprawy jednoznacznie wskazują na świadomość dłużnika pokrzywdzenia wierzyciela.

Pozostaje zatem do rozważenia ostatnia z przesłanek skargi pauliańskiej, a mianowicie wiedza osoby trzeciej o działaniu dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli.

W nauce prawa przyjmuje się, że wiedza osoby trzeciej o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli nie musi być rzeczywista, pozytywna – wystarczy, by osoba ta mogła się o tym dowiedzieć, zachowując należytą staranność. Wymaganą staranność od osoby trzeciej określa się przy uwzględnieniu okoliczności konkretnej sytuacji, w której ona działa, porównując jej zachowanie z zachowaniem podmiotu, który w danych okolicznościach postępowałby rozsądnie, zgodnie z zasadami współżycia społecznego i uczciwego obrotu.

W praktyce udowodnienie wiedzy osoby trzeciej jest nader trudne. Dlatego też ustawodawca wprowadził swoiste ułatwienie dowodowe w postaci domniemań prawnych działających na rzecz wierzyciela. Są to domniemania wzruszalne. Dowód ich obalenia obciąża osobę trzecią. Domniemania te zostały zawarte w art. 527 § 3 i § 4 k.c.

W przedmiotowej sprawie oba wymagają analizy, ponieważ dłużnik, (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. oraz pozwany A. D. są podmiotami w bliskim stosunku w rozumieniu art. 527 § 3 k.c. oraz jednocześnie byli przedsiębiorcami pozostającymi w stałych stosunkach gospodarczych, jak stanowi art. 527 § 4 k.c. Jednocześnie należy wyjaśnić, że pojęcie "bliskie stosunki" jest tradycyjnie rozumiane bardzo szeroko i dotyczy wszelkich bliskich stosunków faktycznych między stronami (Gutowski, w: Gutowski, Komentarz, 2016, t. II, art. 527, Nb 53; W. Popiołek, w: Pietrzykowski, Komentarz, 2015, t. II, art. 527, Nb 39).

Chodzić tu może nie tylko o relacje prawnorodzinne, ale także o stosunki przyjacielskie, koleżeńskie, czy też nawet biurowe. Z kolei w przypadku, gdy osobą trzecią jest osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, wystarczającą przesłanką dla stwierdzenia istnienia bliskich stosunków łączących dłużnika z taką osobą może być istnienie stosunku bliskości między dłużnikiem a osobą fizyczną działającą w wewnętrznej sferze danej osoby trzeciej i mającą istotny wpływ na podejmowanie decyzji przez tę osobę trzecią (zob. M. Pyziak-Szafnicka, Ochrona wierzyciela, s. 142 i n.). Ponadto, jak stwierdził SN, pokrewieństwo między współnikami spółek dokonującymi czynności prawnej może mieć takie samo znaczenie, jak pokrewieństwo między osobami fizycznymi dokonującymi czynności prawnej (orz. SN z 8.12.2004 r., I CK 408/04, L.). Również nie ma przeszkód w korzystaniu z domniemania wynikającego z art. 527 § 3 KC w sytuacji, gdy dłużnik lub osoba trzecia są osobami prawnymi, jeżeli pozostają one względem siebie w bliskim stosunku (post. SA we W. z 29.2.2012 r., I ACz 269/12, niepubl.). Jak zaznaczył SA we W., domniemanie prawne przewidziane w tym przepisie może być zastosowane, gdy stosunek bliskości istniał w chwili dokonywania czynności prawnej.

Analogiczny charakter i cel ma również domniemanie zawarte w art. 527 § 4 KC. Dotyczy ono sytuacji kwalifikowanych, w których w roli osoby trzeciej uzyskującej korzyść majątkową występuje przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych. Pojęcie "stałe stosunki gospodarcze" mieści się w zakresie pojęcia "bliskie stosunki", o których mowa w art. 527 § 3 KC. Jak bowiem stwierdził SN, stosunek bliskości uzasadniający przyjęcie przewidzianego w art. 527 § 3 KC domniemania wiedzy o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela może wynikać również z utrzymywania stałych kontaktów handlowych (wyr. SN z 24.4.1996 r., I CRN 61/96, OSNC 1996, Nr 9, poz. 125). Tym samym należy uznać, że w odniesieniu do osoby trzeciej mającej status przedsiębiorcy, wierzyciel w ramach postępowania dowodowego będzie miał możliwość skorzystania zarówno z domniemania wynikającego z § 3, jak i z domniemania wynikającego z § 4. Jednocześnie stosunek bliskości, o którym mowa w art. 527 § 3 KC, może wynikać także ze sporadycznych kontaktów gospodarczych między dłużnikiem działającym z pokrzywdzeniem wierzyciela a osobą trzecią, jeżeli towarzyszą im innego rodzaju relacje o charakterze majątkowym lub niemajątkowym (wyr. SN z 9.3.2007 r., V CSK 473/06, OSNC 2008, Nr 2, poz. 27).

Po analizie materiału zgromadzonego w sprawie należy przyjąć, że zarówno stosunek bliskości tych podmiotów (tj. Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T. jako dłużnik, (...) Sp. z o.o. w T. jako osoba trzecia i pozwany A. D. jako osoba czwarta) jak i pozostawanie w stałych stosunkach gospodarczych nie pozostawia żadnych wątpliwości.

Po pierwsze pozwany A. D. nie tylko jest udziałowcem dłużnej spółki Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. w T. (dzięki czemu ma doskonałą wiedzę na temat jej stanu finansowego), ale prywatnie jest również ojcem prezesa dłużnej spółki, tj. M. D..

Nadto należy zauważyć, że w chwili dokonywania sprzedaży nieruchomości na rzecz (...) Sp. z o.o. w T. prokurentem dłużnej spółki był M. M. (1), natomiast prezesem zarządu spółki (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. była A. M.. A osoby te łączy związek małżeński zawarty w dniu 31 stycznia 1998 r. (numer aktu 45/98).

Przytoczone okoliczności, a więc więzi osobiste i gospodarcze, nie pozostawiają wątpliwości, że (...) Sp. z o.o. w T. i pozwany przy dochowaniu należytej staranności winni przewidywać, że zawierając kolejno w przeciągu dwóch dni dwie umowy sprzedaży dłużnik działa z zamiarem pokrzywdzenia wierzycieli i wyprowadzenia majątku ze spółki.

Jak już wcześniej wskazano z roszczeniem pauliańskim wierzyciel może wystąpić nie tylko wobec osoby trzeciej, która uzyskała korzyść wskutek czynności prawnej dokonanej bezpośrednio z dłużnikiem. W przypadku, gdy osoba trzecia rozporządziła uzyskaną korzyścią na rzecz "osoby czwartej", wierzyciel będzie mógł wystąpić z roszczeniem pauliańskim bezpośrednio przeciwko takiej "osobie czwartej", bez konieczności zaskarżania czynności zdziałanej między osobą trzecią, w rozumieniu art. 527 § 1 KC, i jej następcą. "Osoba czwarta" występuje tu w charakterze następcy prawnego osoby trzeciej pod tytułem szczególnym. Możliwość dochodzenia roszczenia bezpośrednio przeciwko kontrahentowi osoby trzeciej jest prawem wierzyciela, nie zaś jego obowiązkiem, co wynika nie tylko z braku katerycznego ustawowego odesłania go na drogę takiego procesu, ale również z wprowadzenia przesłanek warunkujących skuteczność takiego powództwa (wyr. SA w Gdańsku z 24.2.2010 r., I ACa 10/10, POSAG 2010, Nr 2, poz. 5).

Warunkiem powodzenia skargi przeciwko "osobie czwartej" jest jednak wykazanie przez wierzyciela, że osoba ta działała w złej wierze, wiedząc o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną. Konieczne jest zatem wykazanie po stronie "osoby czwartej" odpowiedniej wiedzy.

W ocenie Sądu powódka temu wymogowi sprostała. Jak już wyżej wskazano pozwany A. D. w chwili nabycia nieruchomości miał wiedzę o istnieniu i wysokości wierzytelności powoda wobec dłużnika oraz, że czynność dłużnika była podjęta z zamiarem pokrzywdzenia wierzyciela. Pozwany jest właścicielem prawie wszystkich udziałów dłużnej spółki. Stosunek spółki jest stałym stosunkiem gospodarczym w rozumieniu art. 527 § 4 K.c., co uzasadnia domniemanie, iż pozwany wiedział, że dłużnik sprzedał nieruchomość ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Na marginesie należy zauważyć, że rozstrzygnięcie Sądu uwzględniające skargę pauliańską nie powoduje nieważności zawartych umów sprzedaży nieruchomości, powoduje jedynie, iż pozwany w sprawie będzie zmuszony do znoszenia egzekucji, do której prowadzenia z przedmiotowej nieruchomości uprawniony będzie tylko powód czyli strona, która złożyła skargę pauliańską. (patrz wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 25 stycznia 2016 r. I ACa 1373/15).

W rezultacie zdaniem Sądu w okolicznościach faktycznych rozpoznawanej sprawy zostały spełnione wszystkie wymagane przesłanki skutecznej skargi pauliańskiej.

Mając powyższe na względzie Sąd orzekł jak w punkcie 1 (pierwszym) sentencji wyroku.

O kosztach postępowania orzeczono w punkcie 2 (drugim) sentencji wyroku na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Na łączną kwotę kosztów postępowania złożyły się kwoty, 17,00 zł tytułem opłaty od pełnomocnictwa, 2471,00 zł tyt. opłaty od pozwu, 2400,00 złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego ustalona zgodnie z §6 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z dnia 3 października 2002r. ze zm.), co daje łączną kwotę 4 888,00 zł.

SSR Jolanta Brzęk